

จดหมายข่าว

ราชบัณฑิตยสถาน

ถนนหน้าพระลาน กรุงเทพมหานคร

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๑๒๑๓ โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๒๐๑๔, ๐ ๒๒๒๑ ๕๔๔๖, ๐ ๒๒๒๒ ๒๒๐๙, ๐ ๒๒๒๑ ๖๗๒๖

ปีที่ ๑๔

ฉบับที่ ๑๕๗

มิถุนายน ๒๕๔๗

ISSN 0857-7064

ข่าวราชบัณฑิตยสถาน

ขอ แสดงความยินดีในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนาย **อดิศักดิ์ ทองบุญ** ภาควิชาอักษรศาสตร์และการเมือง ประเภทปรัชญา สาขาวิชาอักษรศาสตร์และภาษาศาสตร์ เป็นศาสตราจารย์พิเศษ สาขาวิชาอักษรศาสตร์ และ **รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง สารพัดนึก** กรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์พระไตรปิฎก เป็นศาสตราจารย์พิเศษ สาขาวิชาภาษาสันสกฤต ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งแต่วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๖

• **ศาสตราจารย์สุนทร อมรวิวัฒน์** ราชบัณฑิต สำนักอักษรศาสตร์และการเมือง ประเภทสังคมศาสตร์ สาขาศึกษาศาสตร์ ได้รับพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา ประจำปี ๒๕๔๕ สาขาศึกษาศาสตร์

• **ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต วีรเวศิน** ราชบัณฑิต สำนักอักษรศาสตร์และการเมือง ประเภทสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ได้รับเลือกเป็นศิษย์เก่าดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๖ ในโอกาสที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์สถาปนาครบ ๗๐ ปี

• **ศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ อดุลพันธ์ุ** ราชบัณฑิต ประธานสำนักวิทยาศาสตร์ ได้รับแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ วุฒิสภา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๗

• **ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์** ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์ ประเภทวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และ **ศาสตราจารย์ นพ.อดุลย์ วิริยเวชกุล** ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์ ประเภทวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ ได้รับเลือกจากสำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ให้เป็นกรรมการพัฒนาระบบและประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษา (กพอ.) ต่ออีก ๑ วาระ

• สำนักศิลปกรรมรับภาควิชาศิลปกรรมใหม่ ๒ คน ได้แก่ **ศาสตราจารย์เดชา บุญค้ำ** ประเภทสถาปัตยกรรมศิลป์ สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม และ **รองศาสตราจารย์ ดร.ณัชชา โสคติยานุรักษ์** ประเภทจิตรศิลป์ สาขาวิชาดุริยางคกรรม ตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๗ เป็นต้นไป

• **ศูนย์ส่งเสริมและเผยแพร่การใช้ภาษาไทย ราชบัณฑิตยสถาน** จัดสัมมนาเรื่อง “การใช้ภาษาไทยในบทแปล” เพื่อรวบรวมปัญหาในการแปลภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยในปัจจุบัน ศึกษาเหตุของปัญหาและวิธีการป้องกันแก้ไข อีกทั้งเผยแพร่วิธีการเขียนบทแปลเป็นภาษาไทยที่ดี เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เวลา ๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. ณ ห้องศรีตรังบอลรูม โรงแรมตริ่ง ถนนวิสุทธิกษัตริย์ กรุงเทพมหานคร

• ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ในการพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์พระราชทานเพลิงศพ **ศาสตราจารย์ หม่อมหลวงจिरาย นพวงศ์** องคมนตรี ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม ประเภทวรรณศิลป์ สาขาวิชานิรุกติศาสตร์ ในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๗ เวลา ๑๗.๐๐ น. ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

การบรรยายเสนอผลงานค้นคว้าและวิจัยของราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกต่อที่ประชุมสำนัก

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

๑ วันพุธที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ศาสตราจารย์สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บรรยายเรื่อง “บนเส้นทางสู่โรงเรียนคุณภาพของกรุงเทพมหานคร : มุมมองจากผลประเมินคุณภาพภายนอก” ผลประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในกรุงเทพมหานครพบว่าโดยเฉลี่ยมีคุณภาพอยู่ในระดับดีทั้งด้านคุณภาพครูและผู้บริหาร ซึ่งอาจเป็นเพราะสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์วิทยากรการติดตามจับคู่วิทยากรที่มีคุณภาพให้เป็นครูและผู้บริหาร เป็นการกระตุ้นให้บุคลากรของกรุงเทพมหานครต้องพัฒนาตลอดเวลา ประกอบกับนโยบายของกรุงเทพมหานครที่เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงมีการบริหารพัฒนาผู้บริหารและครูอย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรอยู่ในระดับพอใช้ และยังขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จึงควรเน้นเป้าหมายหลักให้ผู้เรียนมีความคิดวิเคราะห์เป็นสำคัญ นอกจากนี้ได้เสนอวิธีการพัฒนาผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา เช่น กรุงเทพมหานครควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งเป็น “โรงเรียนชุมชน” โดยสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งระหว่างบ้าน วัด หรือสถาบันทางสังคมและโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างระบบและกลไกในการช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีหลักสูตรท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และทักษะที่จำเป็น ยกระดับคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของครู

๑ วันพุธที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๗ ศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ ภาควิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาภูมิศาสตร์ บรรยายเรื่อง “ประชากรกับการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม” การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมหรือ อีไอเอ (Environment Impact Assessment; EIA) คือมาตรการที่ถูกนำมาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยยังประสบปัญหาเรื่องการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ ผู้บรรยายจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเกิดความคิดเห็นต่อสิทธิและหน้าที่ในการปกป้องดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แก่ไข พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในส่วนที่ว่าด้วยการจัดทำรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยระบุไว้อย่างชัดเจนในการให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดทำ เป็นต้น

สำนักวิทยาศาสตร์

๑ วันพุธที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ศาสตราจารย์ ดร. นพ.สมชัย บวรภักดี ราชบัณฑิต ภาควิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

สาขาวิชาแพทยศาสตร์ บรรยายเรื่อง “จิตวิญญาณ : มิติธรรม” จิตวิญญาณอาจเป็นกระบวนการจิตสำนึกอันเป็นสันดานดีของปัจเจกบุคคลหรืออาจเป็นกระบวนการจิตสำนึกอันเป็นสันดานร้ายก็ได้ ดังที่เคยมีคณะบุคคลกล่าวไว้ก่อนหน้าแล้วว่า จิตวิญญาณมีทั้งดีและไม่ดี ทั้งยังกำกวมเป็นกุศลกก็ได้ อุกุศลกก็ได้ ศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย สันติสุข ราชบัณฑิต ภาควิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ สาขาวิชาพฤกษศาสตร์ บรรยายเรื่อง “สังคมพืชขึ้นแฉะแบบผืนแผ่นดิน Blanket Marsh Vegetation” ในปัจจุบันวิทยาการด้านพฤกษนิเวศยังไม่ปรากฏว่ามีการจำแนกสังคมพืชขึ้นแฉะแบบผืนแผ่นดินอย่างเป็นแบบแผน ทั้งที่เป็นสังคมพืชที่มีลักษณะโครงสร้างและองค์ประกอบของพืชพรรณอันเป็นเอกลักษณ์ จัดเป็นสังคมพืชชุ่มน้ำประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูฝนถึงต้นฤดูหนาว (seasonal wetland) พบทั่วไปบนพื้นที่ราบสูงตามแอ่งลานหินของภูเขาหินทรายทางภาคอีสาน ในป่าเต็งรังที่มีเรือนยอดเปิดโล่ง สภาพพื้นที่เป็นแอ่งตื้นปกคลุมด้วยแผ่นคล้ายผืนพรหมของชั้นดินทรายล้วนปนซากอินทรีย์วัตถุเล็กน้อย ชั้นดินที่เป็นผืนแผ่นดินจะซึมซับน้ำที่ไหลรินหล่อเลี้ยงอยู่เสมอ จนกลายเป็นพื้นที่ขึ้นแฉะ (marsh) ในฤดูฝน ส่วนใหญ่ประกอบด้วยไม้ล้มลุกขนาดเล็ก อายุฤดูเดียว ขึ้นเป็นกลุ่มใหญ่คลุกกัน ได้แก่ พืชจับแมลง (insectivorous plant) หลายชนิด ของสกุล ดุสิตา, สร้อยสุวรรณา, ทิพเกสร, หยาดน้ำค้าง, จอกบววย พืชกินซากของสกุล สร้อยจันทร์ และพืชล้มลุกสกุลอื่น ๆ เช่น มณีเทวา หญ้าบัว หญ้ารากหอม ฯลฯ ช่วงปลายฤดูฝนต้นฤดูหนาว พืชล้มลุกเหล่านี้จะเจริญเติบโตเต็มที่ ผลิดอกออกผลหลากสีพร้อมกัน ดารดาษทั่วพื้นล่างของป่าเต็งรัง คล้ายทุ่งดอกไม้ป่าบนภูเขาสูง สังคมพืชขึ้นแฉะแบบผืนแผ่นดินเป็นสังคมพืชที่มีสภาพนิเวศเปราะบาง (fragile habitat) เปลี่ยนหรือลื่นสภาพได้ง่ายเมื่อพื้นที่ถูกรบกวนจากชีวปัจจัย ไฟป่า และความแห้งแล้ง ความเข้าใจในระบบนิเวศและวัฏจักรของพืชพรรณดังกล่าว จะช่วยให้การอนุรักษ์ พื้นฟู และการวางแผนการจัดการสังคมพืชขึ้นแฉะแบบผืนแผ่นดินในประเทศไทย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ไชยเวช ภาควิชาเทคโนโลยี สาขาวิชาเทคโนโลยีปิโตรเคมี บรรยายเรื่อง “ไบโอดีเซล” ไบโอดีเซลเป็นหนึ่งในโครงการพัฒนาพลังงานทดแทนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จัดเป็นโครงการส่วนพระองค์ซึ่งได้รับการจัดสิทธิบัตรและได้รับรางวัลเหรียญทองในงานนิทรรศการสิ่งประดิษฐ์นานาชาติ Brussels Eureka 2001 น้ำมันไบโอดีเซลเป็นสารพวกเอสเทอร์ผลิตจากน้ำมันหรือไขมันของพืชหรือสัตว์ หรือน้ำมันเหลือใช้ ซึ่งต่างจากน้ำมันดีเซลชีวภาพที่อยู่ในรูปของน้ำมันพืชหรือสัตว์ ไบโอดีเซลมีข้อดีหลายประการและมีคุณสมบัติคล้ายดีเซลธรรมดา มาก ใช้กับเครื่องยนต์ได้โดยตรงไม่ต้องผสม ประเทศไทยผลิตน้ำมันปาล์มได้ปีละกว่า ๗๐๐,๐๐๐ ตัน และส่วนหนึ่งต้องส่งออก จึงเหมาะที่จะใช้น้ำมันปาล์มทำเป็นเชื้อเพลิง

ทดแทน และจัดเป็นแหล่งพลังงานหมุนเวียนภายในประเทศ

๑ วันพุธที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ ศาสตราจารย์ ดร. **เปี่ยมศักดิ์ เมนะเศวต** ราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาการประมง บรรยายเรื่อง “การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาสิ่งแวดล้อม พร้อมประหยัดพลังงาน” พลังงานแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ คือ พลังงานสิ้นเปลือง (พลังงานที่ใช้แล้วหมดไป) เช่น น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ นิวเคลียร์ และพลังงานหมุนเวียน (พลังงานที่สามารถหามาทดแทนใหม่ได้) เช่น ก๊าซชีวภาพ พลังน้ำ พลังแสงอาทิตย์ ปัจจุบันทั่วโลกใช้พลังงานสิ้นเปลืองเป็นหลัก ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะข้อจำกัดของกำลังผลิตที่ลดลง และก่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น แนวโน้มในอนาคตคงจะต้องมีการเพิ่มสัดส่วนของพลังงานหมุนเวียนให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม มาตรการที่ดีที่สุดในการลดปัญหาล้างแวดล้อมคือ ประหยัดการใช้พลังงาน และการออกมาตรการส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งควรดำเนินการให้จริงจังมากกว่าเดิม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม **ศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ดำรงค์เลิศ** ราชบัณฑิต ประเภทวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ บรรยายเรื่อง “สารชีวмикช่วยเพิ่มความสามารถลดสีประเภทเอโซซัลโฟเนตในกระบวนการรีไซเคิลด้วย” สารชีวмикควินโนน แอตราควินโนน 2, 6-ไดซัลโฟเนต (AQDS) สามารถทำหน้าที่เป็นสารรีดออกที่คล้ายกับสารที่ผลิตโดยแบคทีเรียชนิดไร้ออกซิเจน *Paenibacillus* sp. strain A 5 ซึ่งสามารถทำลายสารสีประเภทเอโซ สารสีชนิดนี้ใช้มากในอุตสาหกรรมการย้อมผ้า จากการศึกษาการแบ่งเซลล์ของแบคทีเรีย strain A 5 พบว่าสารเอ็นไซม์ที่ผลิตได้มีอยู่ที่ผนังเซลล์และที่ไซโตพลาสซึม สารที่ติดผนังเซลล์สามารถย่อยสารซัลโฟเนตเอโซได้ เมื่อมีสารจำพวกควินอยร่วมอยู่ด้วย ดังนั้นการประยุกต์ใช้สาร AQDS เพื่อย่อยสีเอโซ ที่มีอยู่ในน้ำเสียด้วยระบบไร้อากาศจึงมีความเป็นไปได้สูง **ศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ** ภาควิชาสัตวศาสตร์กายภาพ สาขาวิชาสัตววิทยา บรรยายเรื่อง “ความหลากหลายทางชีวภาพของผึ้งในภูมิภาคเอเชีย” ปัจจุบันผึ้งในสกุล *Apis* มีทั้งหมด ๙ ชนิด คือ ผึ้งมีมเล็ก ผึ้งมีม ผึ้งหลวง ผึ้งภูเขาเนปาล ผึ้งโพรง ผึ้งพันธุ์ ผึ้งภูเขาบอร์เนียว ผึ้งซาบา และ ผึ้งโพรงอินโดนีเซีย ผึ้ง ๔ ชนิดจาก ๙ ชนิด ได้แก่ ผึ้งมีมเล็ก ผึ้งมีม ผึ้งหลวง และผึ้งโพรง เป็นผึ้งพื้นเมืองของประเทศไทย พบทั่วไปตั้งแต่แถบชายฝั่งทะเลทางตอนใต้ (ที่ระดับความสูง ๑-๑๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล) จนถึงแถบเทือกเขาสูง และในพื้นที่ป่าที่มีความสูง ๑,๖๐๐ เมตร ทางตอนเหนือของประเทศไทย ส่วนผึ้งพันธุ์เป็นผึ้งยุโรป เป็นแมลงเศรษฐกิจที่ถูกนำเข้ามาในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในช่วงต้นปี ค.ศ. ๑๙๔๐ เพื่อการศึกษาวิจัยที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันผึ้งชนิดนี้มีการเลี้ยงกันอย่างกว้างขวางในทางตอนเหนือของประเทศไทยประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ รัง รวมทั้งทั่วประเทศเลี้ยงผึ้งพันธุ์ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ รัง โดยจะเลี้ยงใน

กลุ่มผู้เลี้ยงผึ้งเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์จากผึ้ง ได้แก่ น้ำผึ้ง นมผึ้ง และมีส่วนสำคัญในการเป็นแมลงช่วยผสมเกสรในดอกกล้วยไม้ทางภาคเหนือของประเทศไทย ผึ้งโพรงยังคงมีการเลี้ยงกันอยู่บ้าง โดยมีความสำคัญในการเป็นแมลงช่วยผสมเกสรในดอกมะม่วง ลิ้นจี่ และเงาะ แถบภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคใต้ของประเทศไทย

สำนักศิลปกรรม

๑ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗ **รองศาสตราจารย์ ดร.สมศิลป์ ฅานวังสะ** ราชบัณฑิต ประเภทวรรณศิลป์ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บรรยายเรื่อง “การสนธิในภาษาอังกฤษ” ในทางภาษาศาสตร์ *สนธิ* หมายถึงการปรับเปลี่ยนเสียง ๒ เสียง (ของคำหรือหน่วยคำ) ที่อยู่ประชิดกัน ตามเงื่อนไขและกฎเกณฑ์เฉพาะของภาษานั้น ๆ กล่าวคือ แต่ละภาษาจะมีเงื่อนไขในบริบทลักษณะใดหรือสภาพแวดล้อมใดจึงจะเกิดสนธิ และเมื่อมีสนธิเกิดขึ้น การปรับเปลี่ยนเสียงจะเป็นไปในลักษณะใดบ้าง สนธิอาจเกิดขึ้นภายในคำ เรียกว่า “สนธิภายใน” (internal sandhi) หรือเกิดขึ้นระหว่างคำ เรียกว่า “สนธิภายนอก” (external sandhi) วิธีสนธิที่ใช้ทั่วไปได้แก่ การกลมกลืนเสียง (assimilation) การแปลงเสียงให้ต่างกัน (dissimilation) การตัดเสียง (elision) และการเติมเสียง (epenthesis) ด้วยเหตุที่การพูดภาษาอังกฤษถือจังหวะของจำนวนพยางค์ที่เน้นเสียงเป็นสำคัญ จึงต้องมีการรวมเสียงพยางค์ที่ไม่เน้น เพื่อจะได้ออกเสียงสะดวกรวดเร็วขึ้นให้พอดีกับจังหวะวรรคตอน การออกเสียงคำให้สะดวกรวดเร็วขึ้นจึงเป็นสาเหตุสำคัญของสนธิในภาษาอังกฤษ ทั้งสนธิภายในและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสนธิภายนอก การกลายเสียงอันเกิดจากการกลมกลืนเสียงบางครั้งส่งผลให้เกิดคำใหม่ได้ ดังนั้นการศึกษาเรื่องสนธิในภาษาอังกฤษจึงไม่เพียงแต่มีคุณค่าในแง่ประยุกต์เพื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ผู้ใช้ภาษาอังกฤษเข้าใจความเป็นมาของคำศัพท์ทั้งในแง่การกลายเสียง การเปลี่ยนแปลงตัวสะกด และการกลายความหมายได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย **รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ดำรงค์เลิศ** ภาควิชาสัตวศาสตร์กายภาพ สาขาวิชาสัตววิทยา บรรยายเรื่อง “สัจนิยมและสัจธรรมใน ‘เรียมมนุษย์’” *เรียมมนุษย์* บทประพันธ์ของกฤษณา อโศกสิน เป็นนวนิยายสะท้อนภาพชีวิตมนุษย์และสังคมในแนวสัจนิยม โดยตีแผ่ปัญหาในชีวิตครอบครัวของชนชั้นกลาง เป็นการวิเคราะห์ความรู้สึกด้านตมหากามารมณ์ ธรรมชาติของมนุษย์ที่ยังเวียนวนอยู่ในโลกของกิเลส หลงในรูป รส กลิ่น เสียง กันอยู่ไม่รู้สิ้น รายละเอียดของตัวละครมีความเป็นธรรมชาติและสมจริง ทำให้ตัวละครเหมือนมีชีวิต นอกจากนี้ผู้แต่งได้นำคติธรรมแบบชาวบ้านมาสอดแทรกในการดำเนินเรื่อง และตอนสุดท้ายผู้แต่งจบเรื่องในแนวสัจนิยม คือทิ้งปัญหาไว้ให้ตัวละครได้แก้ไขตามเงื่อนไขที่แต่ละคนได้สร้างไว้ต่อไป โดยมีได้ตอบว่าจุดจบของตัวละครแต่ละตัวเป็นอย่างไร **รองศาสตราจารย์วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ** ภาควิชาสัตวศาสตร์กายภาพ สาขาวิชาสัตววิทยา

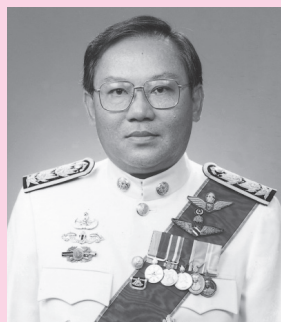
บรรยายเรื่อง “กระดาษที่ทำด้วยมือ วัสดุพื้นบ้านกับงานศิลปะในประเทศไทย” การทำกระดาษในประเทศไทยใช้วัตถุดิบพื้นบ้าน คือ เปลือกไม้ มีกระบวนการผลิตที่มีลักษณะเฉพาะตามกรรมวิธีของคนไทย ซึ่งทำมาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น กระดาษสา กระดาษข่อย ใช้เขียนตัวอักษรเพื่อบันทึกเรื่องราวประวัติศาสตร์ วรรณกรรม เขียนภาพ ฯลฯ ด้วยคุณสมบัติพิเศษของกระดาษสา ทำให้ศิลปินร่วมสมัยของไทยหลายคนเกิดแรงบันดาลใจในการนำมาใช้เป็นวัสดุในการสร้างสรรค์งานศิลปะตามแนวคิดของตนเป็นจำนวนมาก เช่น *ถาวร โกอุดมวิทย์* ใช้กระดาษสาสร้างงานสื่อผสมและงานภาพพิมพ์ โดยรักษาลักษณะพิเศษของกระดาษสาไว้ *มณฑิยา บุญมา* ใช้กระดาษสา กระดาษพื้นบ้านและวัสดุพื้นบ้านต่าง ๆ สร้างสรรค์ศิลปกรรมในรูปแบบต่าง ๆ *วิบูลย์ ลี้สุวรรณ* ใช้กระดาษสาสร้าง texture งานศิลปะเป็นรูปนูนและเป็นรูปทรงใหม่ แล้วระบายด้วยสีอะคริลิก ผสมกับวัสดุอื่น ๆ โดยมุ่งให้เกิดความประสานกันระหว่างสีและภาพบนพื้นผิว

๑ วันอังคารที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๗ **นายชนก สาคกริก** ภาควิชาศิลปกรรม สาขาวิชาดุริยางคกรรม บรรยายเรื่อง “เบื้องหลังภาพยนตร์เรื่อง ‘โหมโรง’” โหมโรง เป็นภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับดนตรีไทย ซึ่งผู้กำกับได้รับแรงบันดาลใจและแนวคิดจากหนังสือชื่อ “หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มหาดุริยางกูรเจ้าพระยา แห่งอุษาคเนย์” ภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้ฉากส่วนใหญ่ในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อันเป็นที่กำเนิดของหลวงประดิษฐไพเราะ นักแสดงนำ คือ อนุชิต สพันธุ์พงษ์ ซึ่งรับบทนายครุในวัยหนุ่ม และ อุดลย์ ดุลยรัตน์ ซึ่งรับบทท่านครูหรือนายครุตอนอายุมาก ทั้งสองคนไม่เคยมีความรู้เรื่องการบรรเลงระนาดมาก่อน แต่หลังจากได้รับการฝึกหัดจากครูดนตรีไทย ก็สามารถแสดงบทบรรเลงระนาดได้อย่างสมบทบาท แม้ว่าในช่วง

แรกภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่ได้อยู่ในกระแสตลาดมากนัก แต่ด้วยเนื้อหาและความพิถีพิถันของการผลิตที่มีคุณภาพ จึงทำให้เกิดกระแสความนิยมแบบปากต่อปาก ประกอบกับความร่วมมือของภาครัฐและภาคเอกชนจึงทำให้ภาพยนตร์เรื่อง “โหมโรง” กลายเป็นภาพยนตร์ที่โด่งดังที่สุดแห่งปี **ศาสตราจารย์พิเศษวิสุทษ์ บุษยกุล** ภาควิชาศิลปกรรม สาขาวิชาดุริยางคกรรม บรรยายเรื่อง “การพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับ ร.ศ. ๑๑๒ ด้วยตัวอักษรไทย” พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริที่จะบำเพ็ญพระราชกุศลสมโภชในงานพระราชพิธีรัชดาภิเษก จึงจัดพิมพ์คัมภีร์พระไตรปิฎกเพื่อแจกจ่ายไปตามวัดต่าง ๆ ในประเทศและสถาบันการศึกษาชั้นสูงและหอสมุดสำคัญในต่างประเทศ ในการนี้ได้มีพระบรมราชโองการให้อารามราชสงฆ์ที่ทรงความรู้แตกฉานในพระพุทธศาสนาทั้งในเมืองหลวงและหัวเมืองจำนวน ๑๑๐ รูป ให้สอบแก้พระไตรปิฎก และมีการพิจารณาตัวอักษรที่จะนำมาใช้พิมพ์หลายแบบ ซึ่งในที่สุดได้เลือกอักษรไทย “แบบการยุด” เพราะเป็นอักษรสำหรับชาติ แต่ให้แก้ไขหลักเกณฑ์ของแบบการยุดเล็กน้อยเพื่อความสะดวกในการพิมพ์ คือ ใช้ไม้ทัณฑฆาตแทนไม้วิัญณการ และไม่ใช้จุดใต้พยัญชนะ ค ช ฎ พ โดยให้ผู้อ่านออกเสียงสังเกตเอง ส่วนการใช้อักษรไทยหลังการพิมพ์พระไตรปิฎก สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสทรงแนะนำวิธีการใช้อักษรอีกวิธีหนึ่งซึ่งแก้ไขจากแบบการยุดโดยทรงเรียกว่า “แบบพินทุ” คือมีจุดใต้พยัญชนะ ตามแบบนี้เครื่องหมายที่ต้องมีเพิ่มเพื่อเขียนภาษาบาลีสองเครื่องหมายเท่านั้นคือ “พินทุ” เป็นรูป (.) พยัญชนะที่มีจุดบอกใต้พยัญชนะถือว่าพยัญชนะนั้นไม่มีรูปสระกำกับอยู่เลย คือ อาจเป็นตัวสะกดหรือเป็นตัวควบกล้ำกับพยัญชนะที่ตามมาก็ได้ และ “นิคหิต” เป็นรูปหยาดแหว (°) เขียนบนพยัญชนะมีค่าคล้าย ง สะกด.

ราชบัณฑิตที่ได้รับพระมหากษัตริย์คุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งใหม่

- เกิด** ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔
- ประวัติการศึกษา**
- นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมดี) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - Master of Arts (International Relations), Tufts University สหรัฐอเมริกา
 - Master of Arts in Laws and Diplomacy, Tufts University สหรัฐอเมริกา
 - Master of Arts (Political Science), Brown University สหรัฐอเมริกา
 - Doctor of Philosophy (Political Science), Brown University สหรัฐอเมริกา
 - ปริญญาบัตร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๒

ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต วีรเวศิน
ราชบัณฑิต ประเภทสังคมศาสตร์
สาขาวิชารัฐศาสตร์และ
รัฐประศาสนศาสตร์

- ประวัติการทำงาน**
- อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ตำแหน่งปัจจุบัน**
- ราชบัณฑิต ประเภทสังคมศาสตร์ สาขาวิชา รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖
- เกียรติคุณที่ได้รับ**
- นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๑

ผลงาน

- หนังสือ วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย (พิมพ์ครั้งที่ ๙)
- หนังสือ ประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมืองไทย
- หนังสือ การเมืองการปกครองไทย (พิมพ์ครั้งที่ ๖)
- หนังสือ อมาตยาธิปไตย-ประชาธิปไตยครึ่งใบ-การปฏิรูปการเมือง-การเมืองปัจจุบัน
- หนังสือ โลกาภิวัตน์ : ระเบียบโลกใหม่ และโครงสร้างความสัมพันธ์ทางอำนาจในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ

- หนังสือ สื่อมวลชน : สิทธิเสรีภาพและความรับผิดชอบ
- หนังสือ ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การปฏิรูปการเมือง และการปฏิรูปวัฒนธรรมและการศึกษา
- หนังสือ Constitution and Political/Administrative Reform in Thailand
- หนังสือ Economic Growth and Democracy : The Thai Case
- หนังสือ Democracy in Thailand

การบริหารที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Center)

การ บริหารงานที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การเอาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง ทรัพยากรที่ใช้ทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ และเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวดังกล่าวจะต้องมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเป็นพื้นฐาน แนวการบริหารดังที่กล่าวมาแล้วนี้อยู่บนพื้นฐานของหลักการที่ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย และเสียงประชาชนเป็นเสียงสวรรค์ (vox populi, vox dei)

กล่าวอีกนัยหนึ่ง การบริหารโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางนั้น เป็นการสะท้อนถึงหลักปรัชญาและการปฏิบัติภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประชาชนจะต้องเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากนโยบาย โครงการ และการใช้ทรัพยากร ดังนั้นทรัพยากรอันจำกัดจะต้องมีการนำไปใช้ประโยชน์หรือมีการแจกแจงโดยถือเอาความต้องการของประชาชนเป็นที่ตั้ง ซึ่งสามารถจะใช้ทรัพยากรดังกล่าวใน ๒ ส่วนด้วยกัน คือ

๑. ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์จะต้องนำไปใช้เพื่อการแก้ปัญหาจำเป็นเร่งด่วนของประชาชน ปัญหาดังกล่าวอาจจะเป็นปัญหาที่ประชาชนได้เรียกร้องมาในลักษณะของการร้องทุกข์ต่อผู้บริหารประเทศ หรือโดยผู้ถือบั้งเทียนการบริหารประเทศเป็นผู้เห็นปัญหาเอง ยกตัวอย่างเช่น ในหมู่บ้านห่างไกลที่ไม่มีความสะดวกสบายในชีวิตเนื่องจากขาดสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ประชาชนในหมู่บ้านอาจจะรวมตัวกันเรียกร้องผ่านผู้นำหมู่บ้าน ส่งคำเรียกร้องดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการดังที่กล่าวมา นั่นคือการนำส่วนนำเข้า (input) จากการเรียกร้องทางการเมือง (political demand) ของประชาชนเข้าสู่ระบบของการตัดสินใจซึ่งได้แก่ผู้บริหารอันมีหลายระดับด้วยกัน ตั้งแต่ส่วนท้องถิ่น ส่วนภูมิภาค จนมาถึงส่วนกลาง ขึ้นอยู่กับว่าขอบข่ายของการเรียกร้องดังกล่าวจะผ่านไปยังหน่วยงานใด ทั้งนี้เพื่อให้มีการพิจารณาและตัดสินใจอย่างเป็นนโยบายเพื่อนำทรัพยากรมาแก้ปัญหาดังกล่าว

ขณะเดียวกัน ถ้าหากหน่วยงานหรือผู้บริหารที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพื้นที่ใดมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น และถึงแม้ไม่มีการเรียกร้องให้มีการแก้ปัญหาตามที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น ผู้รับผิดชอบในการบริหารก็สามารถเสนอแนะนโยบายได้เอง อันถือว่าเป็นนโยบายที่เกิดจากผู้รับผิดชอบโดยตรง เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับประชาชน

หรือที่เป็นที่ทราบกันว่าเป็น within-put (ภายใน)

๒. การวางนโยบายและการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนที่ดีขึ้น ถึงแม้ประชาชนในพื้นที่หนึ่ง ๆ จะมีความจำเป็นพื้นฐานครบถ้วนแล้วก็ตาม แต่การบริหารที่ดีก็ควรทำให้เกิดคุณภาพดีขึ้นในทุกระดับ ถ้าทรัพยากรเอื้ออำนวย ตัวอย่างเช่น ในหมู่บ้านซึ่งมีถนนหนทางสำหรับการคมนาคมและการขนส่งอยู่แล้ว ก็อาจจะมีการพัฒนาพื้นผิวจราจรให้ดีขึ้นจากดินลูกรังมาสู่การลาดยางมะตอย หรือการสร้างด้วยคอนกรีต เป็นต้น ซึ่งการวางนโยบายในส่วนนี้จะมีจุดมุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาไม่เพียงการแก้ปัญหา และจากตัวอย่างดังกล่าวก็อาจอนุมานได้ว่า เมื่อพื้นผิวจราจรเพื่อการขนส่งมีคุณภาพดีขึ้นการเดินทางก็จะสะดวก และถ้ามีการขยายถนนให้มีขนาดกว้างขึ้น การขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกขนาดใหญ่ก็จะสะดวกรวดเร็ว นำไปสู่การขนส่งสินค้าที่ผลิตในชุมชนนั้น ๆ ไปสู่ตลาดภายนอกได้มากยิ่งขึ้น อีกตัวอย่างหนึ่งก็คือการมีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ครบบริบูรณ์ ซึ่งนอกจากจะเป็นการยกคุณภาพชีวิตของชุมชนนั้น ๆ แล้ว ยังจะมีส่วนส่งเสริม ชักจูง การเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมของนักลงทุนเนื่องจากมีความครบถ้วนในโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ เส้นทางคมนาคม และการขนส่ง

ทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวนี้มีเป้าหมายสำคัญคือ เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้งอันได้แก่ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่ใช่เพื่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นประชาชนส่วนน้อย ตัวอย่างของการมีนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่นี้เห็นเป็นรูปธรรมได้ก็คือ การจัดสรรที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรที่ไร้ที่ดินทำกิน การจัดหาแหล่งน้ำและการพัฒนาชนบท ซึ่งมีการเน้นเป็นอย่างมากในสมัยรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ โดยสี่กระทรวงหลักได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นพัฒนาชนบทเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ของประเทศ

อย่างไรก็ตาม การบริหารโดยประชาชนเป็นศูนย์กลางแม้จะเป็นหลักการที่ดี แต่ในทางปฏิบัติย่อมจะพบอุปสรรคในระดับหนึ่ง โดยอุปสรรคต่าง ๆ นั้นส่วนหนึ่งเกิดจากระบบ ส่วนหนึ่งเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และส่วนหนึ่งเกิดจากประชาชน

ในส่วนของระบบนั้น โครงสร้างของระบบราชการ กฎหมายที่ล้าสมัย

ขั้นตอนที่หยาบหยาบและยึดเยื้อที่เรียกว่า red tape เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขปฏิรูปโครงสร้างระบบราชการเพื่อให้ความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น กฎหมายที่ล้าสมัยต้องมีการยกเลิก ขณะเดียวกันงานที่มีความซ้ำซ้อนกันก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้มีความกะทัดรัด ที่สำคัญกระบวนการบริหารงานจะต้องเปิดช่องว่างระหว่างประชาชนกับหน่วยงาน การเอื้ออำนวยความสะดวกในมุมต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับบริการที่เร็วขึ้นเป็นจุดสำคัญของการบริหารงานโดยประชาชนเป็นศูนย์กลาง เรื่องที่น่ายนิตก็คือ กระบวนการทำบัตรประชาชน การต่อทะเบียนรถยนต์ ฯลฯ ในปัจจุบันกระทำได้อย่างรวดเร็วโดยอาศัยสมอกลเป็นเครื่องมือ

อุปสรรคส่วนที่สองได้แก่ *เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน* เจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนไม่น้อยยังคงติดนิสัยแบบเก่า ถือตัวเป็นเจ้าของนายของประชาชน ไม่เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคม เกรงตรงในเรื่องกฎระเบียบ ขาดความยืดหยุ่น และที่สำคัญ ขาดความฉลาดเฉลียว ไม่ปรับปรุงสมรรถภาพและสมรรถนะของการทำงาน ทำงานแบบเช้าชามเย็นชามในลักษณะซึ่งกะตาดขาดความกระตือรือร้น ทั้งนี้เนื่องจากขาดแรงจูงใจ หรืออาจจะเนื่องจากความบกพร่องของระบบอันเนื่องมาจากการเล่นพรรคเล่นพวก หรือถูกแทรกแซงโดยการเมือง ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจ จนกลายเป็นปัญหาและอุปสรรค ถ้าไม่มีการแก้ไข ผู้เสียหายผลประโยชน์ก็คือประชาชนผู้เสียภาษี

ในส่วนของประชาชนซึ่งเป็นศูนย์กลางในการบริหารอาจจะกลายเป็นปัญหาและอุปสรรคในตัวเองด้วย เช่น ถ้าประชาชนมีความเฉื่อยชาและขาดความกระตือรือร้น ไม่เรียกร้องสิทธิที่ตนควรมีควรได้ สบายเถรกลัวต่ออำนาจรัฐและบารมีของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้ขาดความกล้าหาญและเรียกร้องต่อสู้เพื่อสิทธิ ความพยายามที่จะปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้นก็จะไร้ผล ขณะเดียวกันประชาชนที่ฉวยโอกาสหาประโยชน์จากนโยบายดังกล่าวก็จะมีส่วนทำให้เกิดความล้มเหลวของการบริหารโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เช่น การกู้เงินจากธนาคารประชาชนมาซื้อโทรศัพท์มือถือ หรือมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือยกินเหล้ามาเมา การแจ้งข้อมูลเท็จเพื่อจะได้ประโยชน์จากโครงการของรัฐ ฯลฯ การขาดความซื่อสัตย์สุจริตในหมู่ประชาชน หรือการไม่ให้ความร่วมมือกับทางฝ่ายรัฐ ย่อมจะเป็นอุปสรรคสำคัญของการบริหารงานดังกล่าว

ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการบริหารงานโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางซึ่งแตกต่างจากการบริหารงานแบบเก่า จะมีทั้งในแง่รูปธรรมและนามธรรม

ในแง่ *รูปธรรม* นั้น สิ่งที่เห็นชัดก็คือ การให้ความสำคัญและการใช้ทรัพยากร ทรัพยากรถ้าหากใช้ในโครงการที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกลุ่มที่ได้เปรียบในสังคม ก็สะท้อนให้เห็นถึงหลักการบริหารว่าเพื่อประโยชน์ของชนกลุ่มน้อย แต่ถ้าทรัพยากรส่วนใหญ่นำไปสู่การเสนอนโยบายที่อิงประชาชน เช่นนโยบายต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วเบื้องต้น ประชาชนย่อมจะได้ประโยชน์ในเชิงรูปธรรมอย่างเห็นได้ชัด เช่น คนที่เข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุนก็จะมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนในนโยบายแปลงทรัพย์สินให้เป็นทุน คนที่ไม่มีบ้านอยู่อาศัยก็จะมีบ้านอยู่อาศัยทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ฯลฯ

ในเชิง *นามธรรม* นั้น สิ่งที่ประชาชนจะได้จากการบริหารที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางก็คือ ทศคติที่มองประชาชนเป็นส่วนสำคัญของคนในชาติ ประโยชน์ที่ให้กับประชาชนซึ่งมาจากเงินภาษีอากรของประชาชนก็คือ การ

ให้บริการโดยรัฐผ่านเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับการบริการดังกล่าว และรัฐก็มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวเช่นเดียวกัน ดังนั้นทัศนคติแบบเจ้าขุนมูลนายแบบเดิมที่มีการตั้งกรมประชาสงเคราะห์ จึงต้องเปลี่ยนเป็น *กรมสวัสดิการสังคม* และในแง่หนึ่งจะเห็นเด่นชัดยิ่งขึ้นก็จะเปลี่ยนเป็น *กรมบริการประชาชน* เพราะรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่นำเอาภาษีประชาชนมาใช้เพื่อประโยชน์ของประชาชน ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับนั้นเป็นสิทธิอันชอบธรรม และภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ผู้ทำหน้าที่ก็คือผู้ซึ่งประชาชนมอบอำนาจให้ทำหน้าที่แทนตนด้วยการเลือกให้เป็นตัวแทนเข้าไปในสภาและบริหารประเทศ ส่วนกลไกที่เป็นระบบราชการที่ปฏิบัติงานอยู่นั้นก็มาจากเงินภาษีของประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ได้รับเงินเดือนจากประชาชน หลักการดังกล่าวนี้เป็นปรัชญาสำคัญของการบริหารงานที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง อันสะท้อนถึงปรัชญาหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย

สิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้จาก การปรับปรุงระบบการบริหารงานแบบใหม่นี้ก็คือ

ประการแรก ทศคติของการทำงานจะต้องเปลี่ยนจากความเป็นเจ้าขุนมูลนาย ไปสู่การเป็นผู้รับใช้ประชาชนตามอาณัติที่ได้รับมอบ

ประการที่สอง วิธีการทำงานจะเปลี่ยนจากการนั่งเทียนคาดคะเนของผู้ซึ่งมีความรู้เหนือกว่า มาสู่การสำรวจความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เป็นการสื่อสารสองทางซึ่งได้แก่ การเรียกร้องทางการเมืองและการตอบสนองมากกว่าการยื่นให้แบบในอดีต

ประการที่สาม โครงการหลายโครงการประชาชนต้องมีส่วนร่วม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งในระดับการเมือง ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น เช่น การทำประชาพิจารณ์ การมีส่วนร่วมในการลงประชามติ การมีสิทธิที่จะเข้าชื่อกัน ๕๐,๐๐๐ ชื่อเพื่อเสนอร่างกฎหมายในหมวด ๓ และ หมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญ อันได้แก่ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ นอกจากนี้ในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนก็มีสิทธิที่จะรักษาสิ่งที่มีความค่าทั้งในแง่ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น

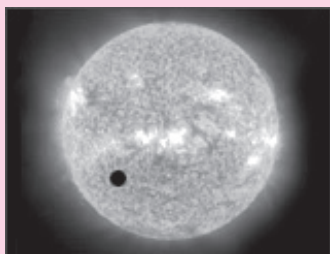
ประการที่สี่ การบริหารงานที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและการแปรเปลี่ยนที่เกิดขึ้นตามที่กล่าวมา จะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งประกอบด้วย ความชอบธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมของประชาชน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

กล่าวโดยสรุป การบริหารงานที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางเป็นหลักการบริหารงานธรรมาภิบาล สะท้อนถึงปรัชญาการปกครองระบอบประชาธิปไตย และอำนาจอธิปไตยของปวงชน.

ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต ธีรเวคิน

*ราชบัณฑิต สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง
ประเภทสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*

ดาวศุกร์ผ่านหน้าดวงอาทิตย์ (Transit of Venus)

ดาวศุกร์ผ่านหน้าดวงอาทิตย์เป็นปรากฏการณ์ที่คนบนโลกเห็นดาวศุกร์เป็นวงกลมเล็ก ๆ ดำ ๆ บนดวงอาทิตย์ โดยจะเห็นวงกลมเล็ก ๆ นี้เคลื่อนที่ผ่านดวงอาทิตย์ช้า ๆ

จากขอบด้านตะวันออกไปยังขอบด้านตะวันตกของดวงอาทิตย์ สามารถสังเกตเห็นด้วยตาเปล่าแต่จะต้องผ่านแสงกรองแว่นพิเศษ เห็นในเวลากลางวันเป็นเวลาหลายชั่วโมง เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นคู่ห่างกัน ๘ ปี แต่แต่ละคู่เกิดห่างกันกว่า ๑๒๐ ปี ดาวศุกร์ผ่านหน้าดวงอาทิตย์จึงเป็นปรากฏการณ์ที่นาน ๆ จึงจะเกิดขึ้นซึ่งหลายคนไม่มีโอกาสได้เห็น เพราะไม่เกิดปรากฏการณ์นี้ในขณะที่พวกเขายังมีชีวิตอยู่

ผู้แสดงของปรากฏการณ์ดาวศุกร์ผ่านหน้าดวงอาทิตย์ คือ ดาวศุกร์และดวงอาทิตย์ ดาวศุกร์เป็นดาวเคราะห์ที่ทุกคนรู้จักดี เพราะเป็นดาวที่นำชื่อมาตั้งเป็นวันศุกร์ เป็นดาวที่สว่างที่สุดบนฟ้า สว่างรองจากดวงอาทิตย์และดวงจันทร์เท่านั้น วงโคจรของดาวศุกร์เล็กกว่าของโลก เคลื่อนรอบดวงอาทิตย์เร็วกว่าโลก ดังนั้นเมื่อมองดูดาวศุกร์จากโลก จึงมองเห็นดาวศุกร์อยู่ห่างจากดวงอาทิตย์ไม่เกิน ๔๘ องศา โดยอาจเห็นอยู่ทางทิศตะวันออกหรือทางทิศตะวันตกของดวงอาทิตย์ หากเห็นอยู่ทางทิศตะวันออกของดวงอาทิตย์จะขึ้นหลังและตกหลังดวงอาทิตย์ ดังนั้นจึงเห็นดาวศุกร์ทางทิศตะวันตกในเวลาหัวค่ำ ในกรณีเช่นนี้เราเรียกดาวศุกร์ว่า “ดาวประจำเมือง” ดาวศุกร์เป็นดาวประจำเมืองหลายเดือนก่อนที่จะไปอยู่ทางทิศตะวันตกของดวงอาทิตย์ เมื่อดาวศุกร์อยู่ทางทิศตะวันตกของดวงอาทิตย์ ดาวศุกร์จะขึ้นก่อนดวงอาทิตย์ในเวลาใกล้รุ่งทางตะวันออก ในกรณีนี้เราเรียกดาวศุกร์ว่า “ดาวรุ่ง” หรือ “ดาวประกายพรึก” โดยจะเห็นดาวรุ่งประมาณกว่า ๙ เดือนก่อนจะกลับมาเป็นดาวประจำเมือง เป็นที่น่าสังเกตว่าดาวศุกร์จะกลับมาเป็นดาวประจำเมืองเหมือนเดิมในเวลาเดิมทุก ๆ ๘ ปี ขาดไป ๒.๕ วัน เช่น ในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เวลา ๑๙.๐๐ น. ดาวศุกร์อยู่สูงเป็นมุมเงย ๑๕ องศาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ไปทางทิศเหนือ ๒๐ องศา อีก ๘ ปีขาดไป ๒.๕ วัน คือวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๙.๐๐ น. ดาวศุกร์จะอยู่สูงเป็นมุมเงย ๑๕ องศาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ไปทางทิศเหนือ ๒๐ องศา ซึ่งหมายความว่า ดาวศุกร์จะอยู่ในกลุ่มดาวเดิม ตำแหน่งเดิมเหมือนที่เคยเป็นเมื่อ ๘ ปี (ขาดไป ๒.๕ วัน) ก่อน

ดาวศุกร์ขณะผ่านหน้าดวงอาทิตย์จะอยู่ใกล้โลกที่สุด เพราะอยู่ในตำแหน่งที่อยู่ระหว่างโลกกับดวงอาทิตย์พอดี ขณะนั้นจะเป็นช่วงเวลาที่ยาวที่สุดที่ดาวศุกร์ปรากฏเคลื่อนที่ถอยหลัง นั่นคือเคลื่อนจากตะวันออกไปตะวันตก ทั้งนี้เพราะเมื่อดูจากโลกจะเห็นดาวศุกร์เคลื่อนที่ไปทางทิศตะวันออกช้ากว่าโลก ดาวศุกร์ผ่านหน้าดวงอาทิตย์จึงเห็นดาวศุกร์เคลื่อนที่ผ่านดวงอาทิตย์จากขอบตะวันออกไปยังขอบตะวันตกของดวง

อาทิตย์

ขนาดปรากฏของดาวศุกร์ขณะผ่านหน้าดวงอาทิตย์จะเป็นดวงกลมโตที่สุด โดยมีเส้นผ่าศูนย์กลางเชิงมุม ๑ ลิปดา สำหรับดวงอาทิตย์มีขนาดเชิงมุมประมาณ ๓๐ ลิปดา

ดังนั้นขนาดปรากฏของดวงอาทิตย์จึงมีเส้นผ่าศูนย์กลางมากกว่าดาวศุกร์ประมาณ ๓๐ เท่า ทำให้สามารถสังเกตเห็นดาวศุกร์ผ่านหน้าดวงอาทิตย์ได้ง่าย เพราะถ้าฉายภาพดวงอาทิตย์บนฉากโดยให้ภาพดวงอาทิตย์มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๓๐ เซนติเมตร ภาพดาวศุกร์จะมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑ เซนติเมตร

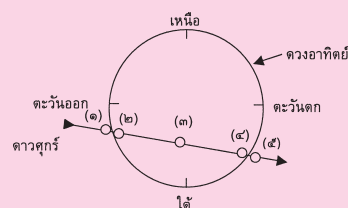
เกิดเป็นปรากฏการณ์ดาวศุกร์ผ่านหน้าดวงอาทิตย์ เมื่อใด

ที่กรุงเทพฯ การแสดงของดาวศุกร์กับดวงอาทิตย์จะเกิดขึ้นในวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ โดยดาวศุกร์เริ่ม

- (๑) ลัมผัสขอบดวงอาทิตย์ครั้งแรก เมื่อเวลา ๑๒.๐๐ น. ๑๓.๐๗ นาที
- (๒) ลัมผัสครั้งที่ ๒ เมื่อเวลา ๑๒.๐๐ น. ๑๓.๕๗ นาที
- (๓) กึ่งกลางของการเกิด เมื่อเวลา ๑๕.๐๐ น. ๑๕.๕๑ นาที
- (๔) ลัมผัสครั้งที่ ๓ เมื่อเวลา ๑๘.๐๐ น. ๑๑.๒๓ นาที
- (๕) ลัมผัสครั้งที่ ๔ เมื่อเวลา ๑๘.๐๐ น. ๒๐.๓๖ นาที

รวมเวลาผ่านหน้าดวงอาทิตย์ ๖ ชั่วโมง ๗ นาที

ดาวศุกร์ลัมผัสครั้งแรกตรงขอบตะวันออกเฉียงใต้ไปทางใต้ ประมาณ ๓๐ องศาของดวงอาทิตย์ และลัมผัสครั้งสุดท้ายตรงขอบตะวันตกเฉียงใต้ไปทางใต้ประมาณ ๖๐ องศา

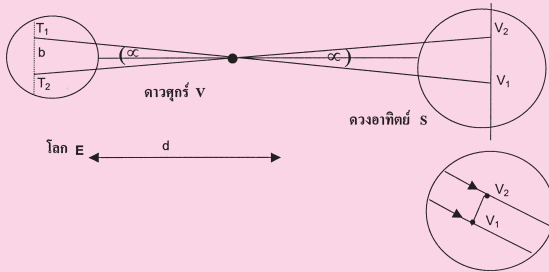
ดูดาวศุกร์ผ่านหน้าดวงอาทิตย์อย่างไรจึงจะปลอดภัย

การดูดาวศุกร์ผ่านหน้าดวงอาทิตย์อย่างปลอดภัยต้องดูแบบเดียวกับการสังเกตสุริยุปราคา บางส่วนคือดูทางอ้อมและดูโดยตรง

การดูทางอ้อมต้องมีอุปกรณ์เพื่อนำภาพดวงอาทิตย์ให้ปรากฏบนฉาก แล้วดูดวงอาทิตย์และดาวศุกร์บนฉาก อุปกรณ์ที่จะนำภาพดวงอาทิตย์มาปรากฏบนพื้นห้องก็ได้ ขนาดของภาพจะใหญ่ขึ้นตามความสูงของหลังคา และเห็นได้พร้อม ๆ กันหลายคน *กล้องรูเข็ม* ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำได้ไม่ยาก โดยเฉพาะหากมีโรงเรือนหลังคาสูง ๆ อาจเจาะรูหลังคาทำปลายนิ้วก้อย เพื่อให้ภาพดวงอาทิตย์มาปรากฏบนพื้นห้องก็ได้ ขนาดของภาพจะใหญ่ขึ้นตามความสูงของหลังคา

ดาวศุกร์ผ่านหน้าดวงอาทิตย์
 จาก T_1 บนโลก เห็นดาวศุกร์อยู่ที่ V_1 ชนดวงอาทิตย์
 จาก T_2 บนโลก เห็นดาวศุกร์อยู่ที่ V_2 ชนดวงอาทิตย์
 วัตถุ α จากระยะ V_1, V_2 บนดวงอาทิตย์
 หนา b จาก T_1 และ T_2 บนโลก

๑. คำนวณ d จาก T_1, T_2, V ซึ่งมีมุมยอด α
๒. คำนวณระยะห่างของดาวศุกร์จากดวงอาทิตย์ (a) โดยใช้กฎข้อ ๓ ของเคปเลอร์
๓. ระยะทางระหว่างโลกกับดวงอาทิตย์เท่ากับ $d + a$

นายนิพนธ์ ท-rayเพชร

ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์

ประเภทวิทยาศาสตร์กายภาพ สาขาวิชาดาราศาสตร์

ไวยากรณ์ภาษาไทย

ถาม การใช้คำขึ้นต้น คำลงท้าย และสรรพนามในการกราบบังคมทูลด้วยวาจา กับพระมหากษัตริย์และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ใช้อย่างไร

ตอบ คำขึ้นต้นใช้ว่า ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

คำลงท้ายใช้ว่า ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

สรรพนามบุรุษที่ ๑ (หมายถึงตัวผู้พูด) ใช้ว่า ข้าพระพุทธเจ้า สรรพนามบุรุษที่ ๒ (หมายถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ)

ใช้ว่า ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท

ถาม ชื่อศูนย์ประชุมแห่งชาติถูกต้องเขียนอย่างไร

ตอบ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ซึ่งใช้ตามพระนามของสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ

ถาม คำว่า “เทิด” และ “เทอด” ใช้แตกต่างกันอย่างไร

ตอบ ทั้งสองคำมีความหมายเช่นเดียวกัน คือ เชิดชู คำว่า “เทิด” เป็นรูปเขียนที่ถูกต้องในปัจจุบัน แต่คำว่า “เทอด” เป็นรูปเขียน ที่มีพบในเอกสารโบราณ หรือชื่อเฉพาะ เช่น ถนนเทอดไท

ถาม คำว่า “ปรกติ” และ “ปกติ” มีความหมายเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

ตอบ ทั้งสองคำมีความหมายเช่นเดียวกัน คือ ธรรมดา, เป็นไปตามเคย, ไม่แปลกไปจากธรรมดา แต่มีคำอ่านแตกต่างกัน คือ คำว่า **ปรกติ** อ่านว่า **ปรก-กะ-ติ** คำว่า **ปกติ** อ่านว่า **ปะ-กะ-ติ** ทั้งสองคำสามารถใช้แทนกันได้

ถาม คำว่า “ใบประกอบโรคศิลป์” และ “ใบประกอบโรคศิลปะ” คำใดคือคำที่ถูกต้อง และมีความหมายเช่นใด

ตอบ “ใบประกอบโรคศิลปะ” เป็นภาษาราชการ หมายถึงใบประกอบการปฏิบัติเพื่อรักษาโรค ส่วนคำว่า “ใบประกอบโรคศิลป์” เป็นคำที่คนทั่วไปใช้เรียกกันเป็นภาษาปาก

ถาม ชื่อภาษาอังกฤษของพระบรมรูปทรงม้าและลานพระราชวังดุสิต ใช้ว่าอย่างไร

ตอบ คำว่า “พระบรมรูปทรงม้า” ใช้ว่า The Equestrian Statue of King Chulalongkorn คำว่า “ลานพระราชวังดุสิต” ใช้ว่า The Grounds of the Dusit Palace

ราชบัณฑิตยสถาน
 ในพระบรมมหาราชวัง
 ถนนหน้าพระลาน
 กทม. ๑๐๒๐๐

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
 ใบอนุญาตที่ ๔๘/๒๕๒๓
 ไปรษณีย์หน้าพระลาน

จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน เพื่อเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ กิจกรรมและงานวิชาการของราชบัณฑิตยสถาน

ที่ปรึกษา
 นายชรรค์ชัย บุนปาน
 นางมณีนรีรัตน์ ผลิพัฒน์
 นางจินตนา พันธุ์พัก
 ศาสตราจารย์ นพ.ยงยุทธ วัชรกุลย์
 ดร.วิจิตวงศ์ ณ บ่อมเพชร
 รองศาสตราจารย์ ดร.สมควร กวียะ
 ศาสตราจารย์พิเศษเสฐียรพงษ์ วรรณปก

จัดทำโดย ศูนย์ประชาสัมพันธ์ ราชบัณฑิตยสถาน

บรรณาธิการ นางสาวสุปัญญา ชมจินดา

กองบรรณาธิการ

นางสาวอารี พลดี	นางสาวพรทิพย์ รอดพันธ์
นางสาวปิยรัตน์ อินทร์อ่อน	นายอาคม คงทน
นางสาวกระลาภกัษั์ แพรกทอง	นางสาวสุกุลตรีรัตน์ ฉ่ำจิตรชื่น
นางกนกวรรณ ทองตะโก	นางปัญญา สุดสวาท
นางสาวกุลศิรินทร์ นาคไพจิตร	นายอภิเดช บุญสงค์
นางสาวจินดารัตน์ โพธิ์นอก	

พิมพ์ที่ : บริษัท ดำนสุทธาการพิมพ์ จำกัด ๓๐๗ ซอยลาดพร้าว ๘๗ วังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐ โทร. ๐ ๒๕๖๖ ๑๖๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๒๕๑๒, ๐ ๒๕๖๖ ๑๖๐๙